

English follows Hebrew

ההיסטוריה הערבית-אסלאמית: משבטים לאימפריות / סמסטר ב' תשפ"ג

מרצה: פרופ' מירי שפר-מוסנזון (shefer@tauex.tau.ac.il)
עוזרת הוראה: גב' מאיה רענן (mayaraan@tau.ac.il)

תיאור הקורס (והטריילר לקורס המקוון)

מתגוררים במזרח התיכון אבל לא באמת מכירים את ההיסטוריה של האסלאם? אם כך זהו הקורס עבורכם. הצטרפו למסע של אלף שנות היסטוריה, לגילויים מפתיעים, לשבירת מיתוסים ולהצצה לחייהם של האנשים שחיו בעבר במרחב שלנו. קורס זה בנוי משני חלקים: החלק הראשון מציג את האירועים הפוליטיים העיקריים באופן כרונולוגי מהולדתו של מוחמד במאה ה-6 לספירה ועד להופעת העות'מאנים במזרח התיכון בראשית המאה ה-16; החלק השני סוקר את המציאות החברתית, הדתית והתרבותית של המזרח התיכון בימי הביניים.

מה תלמדו?

- * כיצד האסלאם עלה כציביליזציה חדשה במזרח התיכון? איך הפכו שבטים של נוודים לאימפריות החולשות על מספר יבשות?
- * מהם השלבים העיקריים בהיסטוריה הערבית והאסלאמית בימי הביניים, וכיצד תהליכים אלו פועלים ומשפיעים עד היום?
- * מי היו השחקנים הפוליטיים המרכזיים בתוך הקהילה, המדינה והאימפריה האסלאמית, ומה היו התפקידים שלהם?
- * כיצד לנתח מאפיינים חברתיים ותרבותיים, כפי שהם משתקפים במקורות האסלאמיים?

איך תלמדו?

זהו קורס מקוון שמאפשר לסטודנטים ללמוד בקצב שלהם תוך עמידה בלוחות הזמנים של מטלות הביניים. שני מפגשים בזמן אמת יתקיימו בזום בתחילת הסמסטר להיכרות ולהסברים על הקורס (17 במרס) ולקראת המבחן במועד א' (12 במאי). המפגשים יתחילו ב-9 בבוקר ואורכם בין חצי שעה לשעה. הלינק לזום ימצא ב-Moodle.

הקורס מתקיים בעברית בפלטפורמת "קמפוס" עם תמיכה בערבית ובאנגלית. הגרסה האנגלית, עם תמיכה בעברית ובאנגלית, היא ב-edX; ראו פרטים בסילבוס באנגלית בהמשך. הקורס המקוון מציע חוויית למידה ייחודית כוללת מגוון שיטות למידה: הרצאות מוקלטות קצרות, קטעי קריאה ממקורות ראשוניים ומשניים, ושאלות לדיון. במהלך הצפייה בשיעור משולבות שאלות קצרות שנועדו לבדוק הבנה ועליהן מקבלים משוב מיידי.

מטלות

במהלך הקורס הסטודנטים נדרשים להגיש ארבעה בחנים, להגיב פעמיים בפורום מקוון למעבדות ההיסטוריונית, ולהיבחן במבחן מסכם של האוניברסיטה.

בחנים: הקורס המקוון כולל שמונה בחנים מקוונים. בסיום כל שני שיעורים תתבקשו להגיש לפחות מטלה אחת, כך שיש להגיש לכל הפחות ארבעה בחנים פי המפרט מטה. אנו מעודדות להשלים מבחנים רבים יותר. במקרה זה נכלול בציון הסופי את המטלות עם הציון הגבוהים יותר. כלומר: אם הגשתם יותר מארבע המטלות המינימליות, אנחנו נחשיב בממוצע רק את ארבעת הציונים הגבוהים ביותר.

תאריכי הגשת המטלות:

- * מטלה 1 (שיעורים 1-2): יש להגיש את המטלה עד ה-24.3 בשעה 10:00 בבוקר.
- * מטלה 2 (שיעורים 3-4): יש להגיש את המטלה עד ה-21.4 בשעה 10:00 בבוקר.
- * מטלה 3 (שיעורים 5-6): יש להגיש את המטלה עד ה-5.5 בשעה 10:00 בבוקר.
- * מטלה 4 (שיעורים 7-8): יש להגיש את המטלה עד ה-19.5 (תאריך מועד א') בשעה 10:00 בבוקר.



אוניברסיטת תל אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

תוכנית 'כלים שלובים'

פורום מקוון של מעבדות ההיסטוריונית: כל סטודנט ית צריך להשתתף באופן פעיל בדיון בשתיים (מתוך שמונה) מעבדות ההיסטוריון בקורס המקוון. על מרכיב זה תינתן הערכה 'הגשה' ו'אי הגשה' ולא ציון מספרי. באתר הקורס ב-Moodle מפורטות הציפיות מהשתתפות שמזכה בהערכה 'הגשה'. התגובות צריכות להופיע באתר הקורס עד מועד א' של המבחן בשעה 10:00 בבוקר.

מבחן מסכם: המבחן המסכם הוא מבחן "אמריקאי" ומתנהל באוניברסיטה. הטופס דו-לשוני, בעברית ובאנגלית; תוכלו לענות באחת הגרסאות, לבחירתכם. בקורס המקוון תמצאו מרכיב של מבחן מסכם והוא מיועד ללומדים הדיגיטליים ולא לתלמידי האוניברסיטה שמעוניינים בקרדיט אקדמי. **ציון חיובי במבחן הוא תנאי הכרחי להשלמת הקורס; ציון נכשל במבחן ייחשב כציון הסופי בקורס ללא חישוב הממוצע עם ציוני המטלות לאורך הסמסטר.**

הרכב הציון הסופי

- * 4 מטלות ביניים בקורס המקוון – 32% (כל אחת 8%)
 - * 2 תגובות במעבדות ההיסטוריונית – 8% (ציון הוגש/לא הוגש; כל תגובה 4%).
 - * מבחן מסכם "אמריקאי" – 60%.
- מועד א': 19 במאי 2023 ב-10:00 בבוקר; מועד ב': 9 ביוני 2023 ב-10:00 בבוקר.

סדר השיעורים

חלק א – המסגרת הפוליטית: 1000 שנים של היסטוריה אסלאמית (500-1500)

שיעור 1: חצי האי ערב בתקופה האסלאמית המוקדמת

- חצי האי ערב בתקופה הטרנס-אסלאמית: הזירה המקומית
- חצי האי ערב בתקופה הטרנס-אסלאמית: הזירה האיזורית
- מוחמד: האיש
- מוחמד: מנהיג הקהילה
- ראיון עם ד"ר לאה קינברג: מקורות אסלאמיים מוקדמים
- מעבדת ההיסטוריון: ניתוח חדית' על פתיחת הבטן של מוחמד
- **בוחן שיעור 1**

שיעור 2: המדינות האסלאמיות הראשונות -- הראשדון והאומיים

- תקופת המעבר לאחר מותו של מוחמד
- הראשדון: הח'ליפים ישרי הדרך והמדינה האסלאמית הראשונה
- השושלת האומיית
- ההתרחבות הטריטוריאלית המוקדמת
- המנהל בתקופה האסלאמית המוקדמת
- ראיון עם פרופ' גדעון אבני: מרחב ושלטון במדינות האסלאמיות המוקדמות
- הזהות האסלאמית המוקדמת
- ראיון עם ד"ר רחל יוקליס: הקנוניזציה של הקוראן – היבטים חומריים
- מעבדת ההיסטוריון: קריאה בכרוניקה ערבית-אסלאמית על רצח הח'ליף השלישי
- **בוחן שיעור 2**

שיעור 3: העבאסים -- כשבגדאד והערבים שלטו בעולם

- עלייתם של העבאסים לשלטון
- הופעת השפחות והתפתחות ההרמון
- הפקידות העבאסית
- מעבדת ההיסטוריון: ההרמון העבאסי -- מבט מבפנים
- ביזור, התנתקות מהמרכז ומשמעותה של ריבונות



אוניברסיטת תל אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

תוכנית 'כלים שלובים'

- מגבלות השלטון העבאסי: הבוויחים והסלגיוקים
- איומים על הלגיטימציה העבאסית: האומיים באיבריה והפאטימים בצפון אפריקה וסוריה
- ראיון עם פרופ' אמירה ק. בניסון: שיחה על צפון אפריקה בתקופה העבאסית ואיבריה המוסלמית
- מסעות הצלב ועלייתו של צלאח אל-דין



• **בוחן שיעור 3**

שיעור 4: העמים התורכים בעולם המוסלמי הטרם-מודרני



- היכרות עם העמים התורכים
- המהפך התורכי: מעבדים לשליטים
- המדינה הסלגיוקית: שינויים ומורשות
- מעבדת ההיסטוריון: שחזור המציאות היום-יומית בערבות אסיה בהתבסס על שירה וחפצי אמנות
- לידתה של "תורכיה"
- הסולטנות הממלוכית: עבדים צבאיים הופכים לסולטאנים
- ראיון עם פרופ' דניאלה טלמון-הלר: שיחה על תרבות פופולארית והאסלאם המיסטי
- הסולטנות הממלוכית: הסוף
- ראיון עם פרופ' נוקת ורליק: הסוף של הממלוכים והופעתם של העות'מאנים



• **בוחן שיעור 4**

שיעור 5: המונגולים והעולם המוסלמי הבר-מונגולי, המאות ה-13 עד ה-16



- התחלת היחסים בין המוסלמים והמונגולים
- ראיון עם פרופ' מיכל בירן: הכיבוש המונגולי והמורשות ארוכות-הטווח שלו
- השפעה מונגולית על המזרח התיכון: ביסוס הסולטנות הממלוכית, 1250-1517
- השפעה מונגולית: השושלות המוסלמיות-מונגוליות
- מעבדת ההיסטוריון: מונומנטים שמדברים -- תרבות חומרית מרכז-אסייתית
- סיכום חלק א': המסגרת הפוליטית לעליית המדינות והאימפריות המוסלמיות



• **בוחן שיעור 5**

חלק ב: סביבה, חברה, זהויות

שיעור 6: סביבה, קהילה, אדם



- מבוא לחלק ב' של הקורס
- טיפולוגיה של התיישבות עירונית במזרח התיכון בימי הביניים
- ראיון עם פרופ' גדעון אבני: הנוף וההתיישבות במזרח התיכון המשתנה
- פילנטרופיה וחשיבותה בסביבה העירונית
- מוסדות עירוניים חברתיים: מסגדים ובתי מרחץ
- המערכות המשפטיות של קהילה עירונית
- מעבדת ההיסטוריון: מבט מבחוץ -- נוסע מאיראן מתאר התיישבות מוסלמית



• **בוחן שיעור 6**

שיעור 7: זהויות דתיות במזרח התיכון -- אסלאם, נצרות ויהדות



- הפסיפס הדתי של המזרח התיכון
- היווצרותה של העדה השיעית: תהליך בן שלוש-מאות שנים
- מעבדת ההיסטוריון: התפיסה השיעית של שלטון
- נוצרים ויהודים: מעמד תאולוגי ומשפטי
- ראיון עם פרופ' נאסר בסל: היהדות תחת האסלאם
- חיי היום-יום של לא-מוסלמים במזרח התיכון





אוניברסיטת תל אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

תוכנית 'כלים שלובים'

- ירושלים : עיר קדושה לשלוש דתות
- התאסלמות במזרח התיכון הימי בניימי
- בוחן שיעור 7

שיעור 8 : זהויות תרבותיות במזרח התיכון

- זהויות תרבותיות במזרח התיכון
- זהות ערבית : חוויה משותפת ומאחדת לצד חוויה מקומית ייחודית
- תרבות ערבית : שפה מדוברת ושפה כתובה
- ראיון עם ד"ר רחל יוקליס : היבטים ויזואליים וחומריים של השפה והכתיבה הערבית
- תרבות פרסית-מוסלמית
- מעבדת ההיסטוריון : מיניאטורות פרסיות ואומנות איור כתב היד
- פרויקט התרגומים
- תרבות מוסלמית
- ראיון עם פרופ' נאסר בסל : השפה והספרות הערבית-יהודית
- סיכום הקורס
- בוחן שיעור 8

Arab-Islamic History: From Tribes to Empires / Spring Semester 2023

Lecturer: Prof. Miri Shefer-Mossensohn (shefer@tauex.tau.ac.il)

Teaching Assistant: Ms. Maya Raanan (mayaraan@tau.ac.il)

Course description (and the [trailer](#) for the course)

Learn about the history of the Arab and Muslim world during its first millennium, including political, social, and cultural aspects. You will study this course in two parts. The first presents the main political events that set the chronological framework for the course, namely from the 6th century to the arrival of the Ottomans in the Middle East at the beginning of the 16th century. The second part delves into the social and cultural realities of the medieval Middle East.

This is an online course on edX. It offers a novel learning experience, allowing students to determine their own pace, while meeting the midterm assignment schedules. Two real-time meetings will be held on Zoom at the beginning of the semester for introductions and explanations about the course (March 17) and for the final exam (May 12). The meetings will start at 9 am and last between 30 to 60 minutes. The Zoom link to Zoom will be posted on Moodle.

Assignments

The students are required to submit four quizzes, post two responses on the online Historical Lab forums, and take a final exam at the university.

Quizzes: The online course includes eight quizzes at the end of each weekly lesson. You are asked to submit at least one quiz at the end of every two lessons, four minimum in total following the timetable below. We encourage you to complete more quizzes. In such case, we will include the quizzes with the higher grade in the final grade composition. That is: if you submit more than the four minimum quizzes, we will consider the average of only the four highest grades.

Assignment timetable:

- * Quiz 1 (lessons 1-2) must be submitted by March 24 at 10:00 am.
- * Quiz 2 (lessons 3-4) must be submitted by April 21 at 10:00 am.
- * Quiz 3 (lessons 5-6) must be submitted by May 5 at 10:00 am.
- * Quiz 4 (Lessons 7-8) must be submitted by May 19 (the first sitting of the final exam – “Moed Alef”) at 10:00 am.

Historian Lab forums: Every student should actively participate in at least two discussions out of eight Historian Labs in the online course. This component will be given a 'submit'/'not submit' assessment and not a numerical grade. The course Moodle lists the expectations for a 'submit' assessment. The responses should be uploaded on the online course platform by the first sitting of the final exam at 10:00 am.

Final exam: The final exam (multiple choice format) is taken on campus. The final exam is bilingual, in Hebrew and English; You can answer in one of the versions of your choice (but not both or alternate between the two options). Please note that the online course includes a 'final test' component. It is intended for digital learners, NOT university students interested in academic credit. You may take the online test as a study aid ahead of the university final exam.

A passing score on the final exam is mandatory for completing the course. A failed grade on the exam will be considered as the course grade, without calculating the average with the quiz grades.

Final grade composition

- * 4 intermediate assignments in the online course - 32% (8% each)
- * 2 responses in the historical laboratory - 8% ('submitted'/'not submitted'; each response 4%).
- * "American" final exam - 60%.

First sitting of the final exam ("Moed Alef"): May 19, 2023, at 10:00 am;

Second sitting ("Moed Beit"): June 9, 2023, at 10:00 am.

List of Topics

Part A – The Political Framework: 1000 Years of Islamic History (500-1500)

Lesson 1: Early Islamic Arabia

- Pre-Islamic Arabia: The Local Scene
- Pre-Islamic Arabia: The Global Scene
- Muhammad: The Individual
- Muhammad: The Community Leader
- Interview with Dr Leah Kinberg: Early Islam and Its Sources 
- Historian's Lab: The hadith on opening Muhammad's heart 
- Quiz lesson 1

Lesson 2: Introducing the First Muslim States -- The Rashidun & Umayyads

- The Transition Period after Muhammad's Death
- Rashidun: The Rightly Guided Caliphs and the First Islamic State
- The Umayyad Dynasty
- The early Territorial Expansion
- Early Islamic bureaucracy
- Interview with Prof. Gideon Avni: Space and Rulership in the Early Islamic States 
- Early Islamic Identity
- Interview with Dr. Raquel Ukeles: The Canonization of Qur'an – The Material Aspects 
- Historian's Lab – Reading in a Muslim Chronicle 
- Quiz lesson 2

Lesson 3: The Abbasids - When Baghdad and the Arabs Ruled the World

- The Abbasid Coming to Power
- The advent of concubines and the creation of the harem
- The bureaucracy
- Historian's Lab: The Abbasid Harem -- The View from Within 
- Decentralization and the meaning of sovereignty
- The Limits of Abbasid Rule: the Buyhids and the Seljuks
- Threats on Abbasid Legitimation: The Umayyads in Iberia and the Fatimids in North Africa & Egypt
- Interview with Prof. Bennison: A Discussion about Abbasid North Africa and Islamic Iberia
- The Crusades and the Rise of Saladin 
- Quiz lesson 3

Lesson 4: Turkic Peoples in the Pre-Modern Islamic World

- Acquaintance with the Turkic Peoples
- The Turkish Makeover: From Slaves to Rulers
- The Seljuk State: Changes and Legacies
- Historian's Lab: Reconstructing Everyday Realities from Poetry and Artefacts 🔍
- The Birth of "Turkey"
- The Mamluk Sultanate: Military Slaves turned Sultans
- Interview with Prof. Talmon-Heller: A Discussion about Popular Culture and Mystical Islam 🗣️
- The Mamluk Sultanate: The End
- Interview with Prof. Nükhet Varlık: The End of the Mamluks and the Advent of the Ottomans 🗣️
- Quiz lesson 4

Lesson 5: The Mongols and the Post-Mongol Islamic world, 13th - 16th centuries

- The Beginning of the Muslim-Mongol Relations
- Interview with Prof. Michal Biran: The Mongol Conquest and Its Long-term Legacies 🗣️
- Mongol Influences on the Middle East: The Establishment of the Mamluk Sultanate, 1250-1517
- Mongol Influences: The Muslim-Mongol Dynasties
- Historian's Lab: Monuments that speak -- Central Asian material culture 🔍
- Part A Wrap Up: the Political Framework of the Rise of Muslim States and Empires
- Quiz lesson 5

Part B – Environment, Religious and Cultural identities

Lesson 6: Environments, Societies, Individuals

- Introducing Part B of the course
- Typology of Urban Settlements in the Medieval Middle East
- Interview with Prof. Gideon Avni: The Changing Landscape and Settlements of the Middle East 🗣️
- Philanthropy and its Importance in an Urban Setting
- Social Urban Institutions: Mosques and Hammams
- The Legal Systems of an Urban Community
- Historian's Lab: A View from the Outside – An Iranian Traveler Describes Arab Cairo 🔍
- Quiz lesson 6

Lesson 7: Religious Identities in the Middle East: Islam, Christianity, and Judaism

- The Religious Mosaic of the Middle East
- The Formation of the Shiites: A Three-hundred Years Process
- Historian's Lab: The Shiite Concept of Rulership 🔍
- Christians and Jews: Theology and Legal Status
- Interview with Prof. Nasir Basal: Judaism under Islam 🗣️
- The Everyday Realities of Non-Muslims in the Middle East
- Jerusalem: One City, Three Religions
- Conversion to Islam in the Medieval Middle East
- Quiz lesson 7

Lesson 8: Cultural Identities in the Middle East

- Cultural Identities in the Middle East
- Arab Identity: Shared experience, a local specific experience

- Arab culture: Orality and written language
- Interview with Dr. Ukeles: Visual and Material Aspects of Arabic Language and Writing 
- Persian-Muslim Culture
- Historian's Lab: Exploring Persian Miniatures 
- The Translation Project
- The Islamicate Culture
- Interview with Prof. Nasir Basal: Judeo-Arabic Language and Literature 
- Course Wrap Up
- Quiz lesson 8